

זכרו תורת משה עבדי'

לכבוד הילולת הרבי זיע"א.

(1) ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן ריז

סוף מלאכי) זכרו תורת משה ראשי - תבות תמוז חסר נאו, כי אז בתמוז צריכים להמשיך הזכרון לתמן השקפה, כי אז נהנה השקפה, כי על - ידי הלוחות שנשמרו בחזקת תמוז נהנה השקפה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ערוכין נ"ד): 'אלמלא לא נשמרו הלוחות הראשונות לא נשמרה תורה מישראל', ועל - כן חסר נאו מתמוז כנ"ל, כי מאחר שנשמרו הלוחות נסתלק הנאו, כי הלוחות הם בהינתן נאו, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (בבא בתרא י"ד): 'הלוחות ארכן ששה ורחבן ששה: גם זמן מתן תורתנו ראשי - תבות תמוז. כי בתמוז נתנו הלוחות כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (יומא ד:). וגם פאן חסר נאו, מחמת שאז נשמרו הלוחות שהם בהינתן נאו כנ"ל:

(6) ספר דברים פרק לד

(י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ידוד פנים אל פנים:

(יא) לכל האתת והמופתים אשר שלחו ידוד לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו: (יב) ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל.

רש"י.

ולכל היד החזקה - שקבל את התורה בלוחות בידיו: ולכל המורא הגדול - נסים וגבורות שבמדבר הגדול והנורא:

לעיני כל ישראל - שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמר ואשברם לעיניכם והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר שברת יישר כחך ששברת:

ליקוטי שיחות זאת הברכה.

מובן בפשטות — פשוטו של מקרא — גודל ויוקר ערכם של הלוחות ובפרט בעיני משה רבינו, שהרי "הלוחות מעשה אלקים המה. . . מכתב אלקים" 33, והוא זכה לקבלם מידי הקב"ה בכבודו וב-עצמו 34 — נוסף על החביבות שלו לדברי תורה בכלל 35. ואעפ"כ, כאשר ראה משה רבינו, ה-רועה הנאמן והאוהב ישראל, שיש מקום לחשש, שמציאותם של הלוחות (שהם בדוגמא ל"כתובה") יכולה לפגוע ביש-ראל ח"ו, לא היסס כלל וכלל לרגע (ואף לא שאל את הקב"ה), ותיכף ומיד שבר את הלוחות כדי להצילם מעונש. ולא עוד, אלא ששבירת הלוחות היתה כדי להציל רק חלק הכי קטן שהיו במצב ירוד ביותר, שנכשלו בחטא העגל 36, ואעפ"כ, כדי להגן עליהם לא היסס משה רבינו לשבור את הלוחות (והראשונות).

וזהו מעלתו הנפלאה של משה רבינו, מנהיג ישראל, רועה נאמן של ישראל: לא זו בלבד שהפקיר את כל מציאותו כדי להגן על כלל ישראל (וכמ"ש "ואם אין מחני נא מספרך", "מכל התורה כולה" 37), אלא עוד זאת, ששבר את הלוחות שקיבל מיד הקב"ה בכבודו ובעצמו, כדי להגן על אלה שנכשלו בחטא העגל!

ולכן, לאחר שהתורה מונה כמה וכמה מעלות גדולות ונפלאות של משה רבינו, מסיימת התורה במעלה הגדולה ביותר — "לעיני כל ישראל", "שנשאו לבו לשבור הלוחות", מעלה גדולה יותר מקבלת הלוחות ("היד החזקה") — שכן, רק בשבירת הלוחות בא לידי ביטוי גודל מסירת נפשו של משה רבינו עבור ישראל, שבשביל להגן עליהם שבר את הלוחות.

ו. וזה מתורץ גם דיוק לשון רש"י (דלעיל ס"ב) — "שנשאו לבו לשבור הלוחות": לשון זה (נשיאת הלב) מורה על תנועה של נדיבות לענין טוב (ע"ד הלשון גבי נדבת המשכן "כל איש אשר נשאו לבו" 38, ועוד 39) — כלומר, ששבירת הלוחות היתה תוצאה מגודל הרגש של אהבת ישראל בלבו של משה, עד כדי למסור נפשו בשביל הגנת ישראל.

ולכן נקט רש"י "שנשאו לבו" ולא "עלה בדעתו" — כי רגש אהבת לבו לישראל הוא שהביאו לשבור את הלוחות.

ויש להוסיף (ע"ד הרמז עכ"פ) — שבלשון "נשאו לבו לשבור הלוחות" מרמז רש"י, שכדי "לשבור הלוחות" הוזקק משה לענין של הרמה והגבהה ("נשאו") ברגש שבלב, שהרי כבוד התורה שלו ויראתה היו גדולים מאד, ולכן, כדי "לשבור הלוחות" הי' צריך לנשא את האהבה שבלב עוד יותר 40, והיינו לעורר בלבו אהבת ישראל גדולה כ"כ — עד כדי שתכריע את יראת וכבוד התורה שלו, ולשבור את הלוחות כדי לה-ציל את ישראל 41.

וי"ל שזהו גם הטעם ע"ז שהכתוב מרמז את הענין דשבירת הלוחות ב-התיבות "לעיני כל ישראל": זה שמשה שכר את הלוחות "לעיני כל ישראל" ("ואשברם לעיניכם"), הוא א) שבחו של משה, מסנ"פ עבור ישראל גברה אפילו על היפך כבוד התורה לעיני כל ישראל. ולהוסיף ע"ד הרמז ב) כדי לנטוע בלבן של כל ישראל, עד סוף כל הדורות, הענין של אהבת ישראל בתכלית השלי-מות. נמצא, שבתביות "לעיני כל ישראל" נרמז שבחו של משה בשבירת הלוחות — גודל אהבת ישראל שלו.

ז. אמנם עדיין צריך ביאור: ע"פ הכלל 42 ד"ה הכל הולך אחר ה-חתום" מסתבר לומר, שסיום וחותם התורה ("גמרה של תורה") צ"ל בענין המבטא את (שלימות) מעלת התורה.

ותמוה: אף שע"פ הנ"ל יוצא, שסיום התורה הוא בדבר טוב — שבחו של משה בענין גודל אהבתו ומסירת נפשו עבור ישראל, וגם יש בו משום גודל מעלתם של ישראל, שגם כשהם במצב ירוד ביותר, הנה כדי להגן עליהם ולהצילם מעונש כו' כדאי אפילו לשבור את ה-לוחות, מ, בנוגע לתורה עצמה — ה"ז היפך השבח, שכן, שבירת הלוחות ה"ז "ביטול-ה של תורה" 43 (והיפך כבוד התורה 44)! ויש לומר הביאור בזה:

איתא בתדבא"ר 45: "שני דברים יש בעולם. תורה וישראל אבל איני יודע איזה מהם קודם 46, אמרתי לו בני דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה. אבל אני אומר ישראל קדמו".

ולכאורה אינו מובן: מהו הספק "איזה מהם קודם" (עד שצריכים לאליהו לחדש "אני אומר ישראל קדמו") — הרי כל ענין התורה לא יתכן בלי ישראל שלהם נאמרו ציוויי התורה (כהמשך ב-תדבא"ר 47 — שאינו מובן מעיקרא מה קס"ד!?) והם המקיימים אותם, ועכצ"ל שישאל קדמו, וכמפורש במדרש 48 "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. אילולי. ישראל עתידין לקבל את התורה לא הי' כותב בתורה צו את בני ישראל דבר אל בני ישראל?"

אלא הביאור בזה — שממ"ש "צו את בני דבר אל בני" נלמדת (רק) קדימה בזמן, אבל בנוגע לקדימה במעלה אפשר לומר שהעיקר היא התורה (שהתורה קדמה במעלה וחשיבות לישראל), ומע-לתם של ישראל היא שרק הם בכחם וביכולתם לקיים את ציוויי התורה 49; וזהו החידוש ד"אני אומר" 50, שקדימה זו היא בעיקר קדימה במעלה, מעלתם של ישראל, "ישראל קדמו". ואולי י"ל יתרה מזה דהתורה ניתנה כדי לגלות מעלתם של ישראל 51.

(5) ספר אסתר פרק ה

יצא הַמֶּן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הַמֶּן אֶת מְרַדְּכֵי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא קָם וְלֹא זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמְלֵא הַמֶּן עַל מְרַדְּכֵי חֲמָה:

(י) וַיִּתְאַפֵּק הַמֶּן וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיִּבְאֵ אֶת אֶהֱבִיו וְאֶת נְרָשׁ אִשְׁתּוֹ:

(יא) וַיִּסְפֹּר לָהֶם הַמֶּן אֶת כְּבוֹד עֲשָׂרוֹ וְרַב בְּנָיו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר גָּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֶת אֲשֶׁר נִשְׂאוֹ עַל הַשָּׂרִים וְעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:

(יב) וַיֹּאמֶר הַמֶּן אֶף לֹא הִבִּיֵּא אֶסְתֵּר הַמֶּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֵּה אֲשֶׁר עָשְׂתָה כִּי אִם אוֹתִי וְגַם לְמַחֵר אֲנִי קָרוֹא לָהּ עִם הַמֶּלֶךְ:

(יג) וְכָל זֶה אֵינְנוּ שׁוֹנֵה לִּי בְּכָל עַת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת מְרַדְּכֵי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ